

Ephialtes manifestator (Hymenoptera: Ichneumonidae) gekweekt uit een nest van *Ancistrocerus trifasciatus* (Hymenoptera: Vespidae: Eumeninae)

René Veenendaal

Inleiding

Op 9 september 2016 rond 15.00 uur wordt een sluipwesp aangetroffen bij een kunstnest van *Ancistrocerus trifasciatus* (Müller). Het was op dat moment niet duidelijk of het nest ook daadwerkelijk was geparasiteerd. Toen het terug gekeerde vrouwtje van *Ancistrocerus* zich vreemd ging gedragen en het nest plots begon te sluiten was het duidelijk dat er meer aan de hand was. Het nest werd binnen gehaald en nader bekeken. Het bleek dat zich in de laatste twee cellen van het nest een ei van een vreemde parasitoïde bevond.

Kweek

Om erachter te komen om welke parasitoïde het hier ging en of de cellen waarin zich het ei bevond inderdaad van *A. trifasciatus* waren, werd besloten om zowel de eieren van de parasitoïde als die van *Ancistrocerus* uit te kweken. Hiertoe werden de eieren van de parasitoïde die heel lang en dun waren, overgebracht in aparte cellen en voorzien van voedsel in dit geval een aantal larven (prepupae) van *Passaloecus insignis* v.d. Linden (Hymenoptera: Crabronidae). Op 11-9-2016 14.30 uur zijn beide eieren uit gekomen en kruipen de larven door de cel en lijken af en toe in een *Passaloecus* larf te bijten. De volgende dag lijken beide larven gegeten te hebben. Het eten wordt hen echter bemoeilijkt doorat de prooien steeds bewegen als deze worden aangeraakt. Op 13-9-16 20.00 uur bewegen de prooien niet meer als ze worden aangeraakt, ze lijken nu verlamd waardoor ze makkelijker kunnen worden gegeten. De parasitoïden zijn nu ook duidelijk gegroeid en ongeveer tweemaal zo groot. Op 19-9-16 zijn ze uitgegeten en begonnen met het spinnen van een cocon. Het overgebleven voedsel wordt dan verwijderd.

Op 11-10-16 komt het eerste imago reeds uit, het tweede volgt de volgende dag. Het zijn alle twee vrouwtjes van *Ephialtes manifestator* (L.). De eumeniden

komen pas in het voorjaar van 2017 tevoorschijn en dit zijn twee mannetjes van *Ancistrocerus trifasciatus*. In de Wespen en Mieren van Nederland (Peeters et al. 2004) staat deze sluipwesp niet vermeld als parasitoïde bij *Ancistrocerus*. Wel wordt er melding gemaakt dat ze is gevonden in nesten van *Trypoxylon clavicerum* Lep. & Serv. (Hymenoptera: Crabronidae). In De Nederlandse Bijen (Peeters et al. 2012) wordt *Ephialtes carbonarius* genoemd als parasitoïde van *Chelostoma florissomme* (L.). *Ephialtes manifestator* zou bij de bijengenera *Osmia* en *Chelostoma* parasiteren. Natuurlexicon.be (Nys) vermeldt de bijen *Osmia bicornis* (L.), *Chelostoma florissomme*, *C. rapunculi* (Lep.) en *Heriades truncorum* (L.). Ook wordt *Trypoxylon clavicerum* genoemd als gastheer van *Ephialtes manifestator*. Er wordt hier echter gezegd dat de sluipwesp haar ei in de prooi deponceert hetgeen niet klopt met bovenstaande waarnemingen.

Figuur 1. *Ephialtes manifestator* vrouwtje legt een ei in een gesloten broedcel. Foto: Pieter van Breugel.

Summary

In September 2016 *Ephialtes manifestator* (L.) (Hymenoptera: Ichneumonidae) was found parasitizing a nest of *Ancistrocerus trifasciatus* (Müller) (Hymenoptera: Eumenidae).

The eggs of the parasite and the Eumenid were separately grown. After hatching two females of *Ephialtes manifestator* emerged in October 2016 and two males of *Ancistrocerus trifasciatus* emerged in spring 2017.

Literatuur

- Peeters T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber, A.J. van Loon, A.A. Mabelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit & H.H.W. Velthuis, 2004. De wespen en mieren van Nederland (Hymenoptera: Aculeata). - Nederlandse Fauna 6: 1-507.
- Peeters, T.M.J., H. Nieuwenhuijsen, J. Smit, F. van der Meer, I.V. Raemakers, W.R.B. Heitmans, C. van Achterberg, M. Kwak, A. J. Loonstra, J. de Rond, M. Roos, M. Reemer, 2012. De Nederlandse bijen (Hymenoptera: Apidae s.l.). - Natuur van Nederland 11: 1-544.
- Nys C., 2015 Natuurlexicon (www.natuurlexicon.be)